

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: etická výchova

1. Záhľavie

Názov predmetu	Etická výchova
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín
Ročník	piaty
Škola (názov, adresa)	Základná škola M. Kukučina, , 026 01 Dolný Kubín
Názov ŠkVP	Škola úspešného života
Stupeň vzdelania	nižšie sekundárne
Dĺžka štúdia	1 rok
Vyučovací jazyk	slovenský
iné	štátna škola

2. Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia,

asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

3. Ciele vyučovacieho predmetu

Žiaci:

- ✓ osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- ✓ nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- ✓ získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- ✓ získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- ✓ naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- ✓ zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- ✓ naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- ✓ ocenia prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- ✓ nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- ✓ osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- ✓ zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

4. Výchové a vzdelávacie stratégie

Názov kľúčovej kompetencie:

1. Komunikačné kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- počúvať s porozumením a primerane reagovať,
- uplatňovať ústretovú komunikáciu na vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, s učiteľmi a rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- primerane reagovať na prejavy verbálnej a neverbálnej komunikácie.

2. Kompetencia učiť sa učiť sa:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli:

- osvojiť si základy rôznych techník učenia.

3. Kompetencia riešiť problémy:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- vnímať a sledovať problémové situácie vo svojom najbližšom okolí,
- pokúšať sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným empatickým a asertívnym spôsobom.

4. Osobné, sociálne a občianske kompetencie:

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci mohli :

- osvojiť si základy pozitívneho sebaobrazu a sebadôvery,
- osvojiť si prosociálne hodnoty a postoje,
- uvedomiť si vlastné potreby, ale i potreby iných ľudí,
- odhadnúť silné a slabé stránky svojej osobnosti,
- uvedomovať si dôležitosť ochrany svojho zdravia,
- primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomiť si vlastné práva a povinnosti,
- osvojiť si základné princípy spolupráce v skupine,
- prijímať nové nápady alebo aj sám prichádzať s novými nápady a postupmi pri spoločnej práci,
- uvedomiť si význam pozitívnej klímy v triede a svojim konaním prispievať k dobrým medziludským vzťahom.

5. Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- spoznávať bežné pravidlá spoločenského kontaktu,
- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- osvojiť si základy na tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

5. Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania		
	Metódy	Postupy	Formy práce
Otvorená komunikácia	Zážitkové vyučovanie- interaktívne metódy /hry, cvičenia, modelové situácie, diskusie, hranie miniscénok.	Diskusia, rozhovor, dialógy, demonštrácia rolovej hry, čítanie a vyzprávanie príbehov, práca žiakov vo dvojiciach..	Individuálna práca – denník pozorovania – analýza prejavov neverbálnej komunikácie vybraných ľudí z okolia (spolužiaci, rodičia, spolucestujúci, susedia, televízne postavy z filmu.)
Poznanie a pozitívne hodnotenie seba	Dramatizácia textov, motivačný rozhovor, práca s knihou a textom, demonštračná metóda, demonštrácia rolovej hry.	Rozličné formy aktívnych hier a cvičení k poznaniu a pozitívnemu hodnoteniu seba.	Organizácia hodiny – sedenie v kruhu. Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.
Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých	Minidialógy, zážitkové vyučovanie - interaktívne metódy: hry, cvičenia, modelové situácie, diskusie, hranie miniscénok...	Práca s literárnymi textami, ukážkami, úlohy na rozvíjanie kreativity, brainstorming.	Individuálna práca – denník pozorovania – analýza prejavov vybraných ľudí z okolia.

Tvorivosť v medziľudských vzťahoch	Zážitkové vyučovanie- interaktívne metódy /hry, cvičenia, modelové situácie, diskusie, hranie miniscénok. Dramatizácia textov, motivačný rozhovor, práca s knihou a textom...	Úlohy na rozvíjanie kreativity, práca s obrázkami, fotografiami a predmetmi, dokončenie príbehu podľa vlastnej fantázie, napodobňovanie životných situácií súvisiacimi s iniciatívou a tvorivosťou.	Individuálna práca – denník pozorovania – analýza prejavov vybraných ľudí z okolia /spolužiaci, rodičia, spolucestujúci, susedia, televízne postavy z filmu./ Práca žiakov vo dvojiciach. Práca žiakov v skupinách.
Etické aspekty ochrany prírody	Inscenácie, pantomíma, dramatizácia, návšteva výstavy fotografií, vlastná tvorba na danú tému, diskusia s odborníkom - predstaviteľom „zelených alternatív .	Práca s literárnymi textami, ukážkami, pozorovanie prírody, práca s prírodným materiálom, s obrázkami, organizovanie fotografií s danou tematikou, zbierky citátov slávnych ľudí...	Individuálna práca – vedenie denníka na tému čo som urobil ja pre zlepšenie životného prostredia. Práca žiakov vo dvojiciach.

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
Otvorená komunikácia	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra: bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie,	Knižnica, internet, encyklopédia

	ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: 1 - 4 Kašparová, Z. - Houška, T.- Uhereková, M.: Ako poznám sám seba? HRAVÁ ETIKA 5		knihy, časopisy	
Poznanie a pozitívne hodnotenie seba	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: 1 - 4 Kašparová, Z. - Houška, T.- Uhereková, M.: Ako poznám sám seba? HRAVÁ ETIKA 5	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra: bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy	Knižnica, internet, encyklopédia
Poznanie a pozitívne hodnotene druhých	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: 1 - 4 Kašparová, Z. - Houška, T.- Uhereková, M.: Ako poznám sám seba? HRAVÁ ETIKA 5	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra: bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy	Knižnica, internet, encyklopédia
Tvorivosť v medziľudských vzťahoch	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova.	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra: bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní,	Knižnica, internet, encyklopédia

	Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: 1 - 4 Kašparová, Z. - Houška, T.- Uhereková, M.: Ako poznám sám seba? HRAVÁ ETIKA 5		ilustrácie, knihy, časopisy	
Etické aspekty ochrany prírody.	Lencz, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Lencz, L. - Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova. Križová, O.: Prosociálna výchova ako východisko pre spolužitie. Alexová, S. - Vopel, W.K.: 1 - 4 Kašparová, Z. - Houška, T.- Uhereková, M.: Ako poznám sám seba? HRAVÁ ETIKA 5	Prehrávač CD a DVD, notebook, interaktívna tabuľa	Umelecká literatúra: bájky, rozprávky, povesti, výstrižky z novín, denník pozorovaní, ilustrácie, knihy, časopisy	Knižnica, internet, encyklopédia

7. Hodnotenie a klasifikácia

Vo vyučovacom predmete etická výchova pri priebežnej klasifikácii učiteľ hodnotí očakávané výstupy stanovené vo výkonovom štandarde v danom ročníku alebo v cieľoch učebných osnov, prípravu na vyučovanie (domáce úlohy, projekty), riešenie teoretických a praktických úloh.

Pri súhrnnej klasifikácii hodnotí:

- ✓ učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacom predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách
- ✓ osvojené kľúčové kompetencie
- ✓ stupeň tvorivosti a samostatnosti prejavu
- ✓ osvojenie potrebných vedomostí, skúseností, zručností a ich tvorivú aplikáciu
- ✓ usilovnosť a vzťah žiaka k činnostiam v edukačnom procese
- ✓ snahu o rozvoj svojich kompetencií

Predmet: Etická výchova

Ročník: piaty

Počet hodín ročníku: 33

Tematický celok	Výkonový štandard /nahrádza cieľ/	Obsahový štandard	Počet hodín	Prierezové témy
Otvorená komunikácia	<ul style="list-style-type: none">- objasniť pravidlá otvorenej komunikácie,- identifikovať na príkladoch prejavy neverbálnej komunikácie,- ovládať základné komunikačné zručnosti,- identifikovať komunikačné šumy a prekážky,- diskutovať o problémoch komunikácie v triede	komunikácia, druhy a úrovne verbálna a neverbálna komunikácia úrovne komunikácie komunikačné zručnosti komunikačné šumy a prekážky	7	Multikultúrna výchova, ľudské práva, osobnostný a sociálny rozvoj
Poznanie a pozitívne hodnotenie seba	<ul style="list-style-type: none">- vysvetliť pojmy – sebaúcta, sebahodnotenie, sebaovládanie,- identifikovať prvky podporujúce sebaúctu,- zhodnotiť svoje silné a slabé stránky,- vysvetliť vzťah medzi sebaúctou a sebaovládaním	sebapoznanie a sebaúcta prvky podporujúce sebaúctu sebaovládanie, sebahodnotenie sebapoznanie a osobnostný rozvoj akceptácia slabých stránok a rozvoj silných stránok	7	Ochrana života a zdravia, tvorba projektov a prezentačné zručnosti, osobnostný a sociálny rozvoj
Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých	<ul style="list-style-type: none">- zdôvodniť potrebu poznania pre pozitívne hodnotenie iných,- vyjadriť formy a príklady pozitívneho hodnotenia iných,- napísať list osobe, v ktorom vyjadrí obdiv a poďakovanie,- vyjadriť pochvalu,	pozitívne hodnotenie iných formy pochvaly a uznania pozitívne hodnotenie v záťažových situáciách,	6	Ľudské práva, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia

Tvorivosť v medziľudských vzťahoch	<ul style="list-style-type: none"> - vymedziť faktory podporujúce tvorivosť, - vysvetliť miesto tvorivosti v medziľudských vzťahoch, - vymyslieť spôsoby riešenia problémových situácií v triede, - určiť znaky tvorivého človeka, 	<p>tvorivosť a iniciatíva faktory tvorivosti tvorivosť v medziľudských vzťahoch</p>	<p>7</p>	<p>Multikultúrna výchova, ľudské práva, tvorba projektu a prezentačné zručnosti, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia</p>
Etické aspekty ochrany prírody	<ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť osobnú zodpovednosť každého človeka za životné prostredie, - napísať úvahu o svojom vzťahu k prírode, - vytvoriť projekt ochrany prírody v miestnej lokalite, - realizovať konkrétne žiacke ochranárske aktivity. 	<p>ekosystém vnímanie prírody ľudská činnosť a životné prostredie zodpovednosť za prírodu</p>	<p>6</p>	<p>Environmentálna výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia, mediálna výchova</p>